

Byla C-358/24

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. gegužės 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Grondwettelijk Hof (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 25 d.

Pareiškėjos:

Varo Energy Belgium nv

EG Retail (Belgium) bv

Gilops Group nv

Van Raak Trading nv

Kuwait Petroleum (Belgium) nv

Suinteresuotasis asmuo:

Ministerraad (Eerste Minister)

Pagrindinės bylos dalykas

Keturi prašymai panaikinti *Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector* (2022 m. gruodžio 16 d. Įstatymas dėl laikinojo solidarumo įnašo, kurį turi mokėti naftos sektorius, įvedimo), priimtą vykdant 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentą (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Reglamento (ES) 2022/1854 nuostatų, susijusių su laikinuoju solidarumo įnašu, galiojimas ir 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymo suderinamumas su Sąjungos pirminės teisės nuostatomis ir bendraisiais principais

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, nuostatos, susijusios su laikinuoju solidarumo įnašu, galioja tiek, kiek jos buvo priimtos remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 122 straipsnio 1 dalimi?
2. Jeigu į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar minėto Reglamento (ES) 2022/1854 14 straipsnį reikia aiškinti taip, kad toks įnašas, kaip nustatytas 2022 m. gruodžio 16 d. Įstatymu „dėl laikinojo solidarumo įnašo, kurį turi mokėti naftos sektorius, įvedimo“, yra „lygiavertė nacionalinė priemonė“?
3. Jeigu į pirmąjį ir antrąjį prejudicinius klausimus būtų atsakyta teigiamai: ar minėto Reglamento (ES) 2022/1854 14 straipsnis, kaip jis yra aiškinamas antrajame klausime, prieštarauja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 ir 21 straipsniams tiek, kiek juo leidžiama priimti nacionalinę priemonę, taikomą ir žalios naftos bei naftos perdirbimo sektoriuje veikiančioms registruotoms naftos bendrovėms, ir pardavimų sektoriuje veikiančioms registruotoms naftos bendrovėms, ir tiek, kiek pagal šiuos straipsnius leidžiama priimti nacionalinę priemonę, taikomą registruotoms naftos bendrovėms, kurios 2022 m. buvo priskirtos prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, nors ši priemonė netaikoma nei registruotoms naftos bendrovėms, kurios 2022 m. nebuvo priskirtos prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, nei pagrindinėms kitų produktų kategorijų, pavyzdžiui žibalo, rinkos dalyvėms, nei įmonėms, veikiančioms anglies ir gamtinių dujų sektoriuje?
4. Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 30 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokia priemonė, kokia yra numatyta minėtame 2022 m. gruodžio 16 d. įstatyme, taikoma registruotoms naftos bendrovėms, kurios 2022 m. buvo priskirtos prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, yra draudžiamas mokestis, kurio poveikis yra lygiavertis muitams?
5. Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 110 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokia priemonė, kokia yra numatyta minėtame 2022 m. gruodžio 16 d. įstatyme, taikoma registruotoms naftos bendrovėms, kurios 2022 m. buvo priskirtos prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, yra diskriminacinis vidaus mokestis?
6. Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalį ir 108 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad tokia priemonė, kokia yra numatyta

minėtame 2022 m. gruodžio 16 d. įstatyme, yra nauja valstybės pagalba, apie kurią reikėjo pranešti Europos Komisijai?

7. Jeigu į pirmąjį ir antrąjį prejudicinius klausimus būtų atsakyta teigiamai: ar Reglamento (ES) 2022/1854 14 straipsnis, kaip jis yra aiškinamas antrajame klausime, prieštarauja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 15, 16 ir 17 straipsniams ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 ir 56 straipsniams tiek, kiek juo leidžiama nustatyti, kad minėtu 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymu įvesto laikinojo solidarumo įnašo dydis 2022 m. registruotoms naftos bendrovėms, kurios 2022 m. buvo priskirtos prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, būtų 7,80 EUR už kubinį metrą produktų, išleistų vartoti laikotarpiu nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., nenumatant reguliavimo mechanizmo, pagal kurį būtų galima grąžinti bet kokią permoką, palyginti su pagal Reglamentą (ES) 2022/1854 apskaičiuota suma?

8. Jeigu į pirmąjį ir antrąjį prejudicinius klausimus būtų atsakyta teigiamai: ar Reglamento (ES) 2022/1854 14 straipsnis, kaip jis yra aiškinamas antrajame klausime, ir šio reglamento 15 straipsnis pažeidžia bendrąjį teisinio saugumo ir teisės aktų negaliojimo atgaline tvarka principą, nes leidžia apskaičiuoti minėtu 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymu įvesto laikinojo solidarumo įnašo, taikomo registruotoms naftos bendrovėms, kurios 2022 m. buvo priskirtos prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, dydį nuo produktų, išleistų vartoti laikotarpiu nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., nors šis reglamentas ir šis įstatymas įsigaliojo atitinkamai tik 2022 m. spalio 8 d. ir 2022 m. gruodžio 22 d.?

9. Jeigu *Grondwettelijk Hof*, remdamasis atsakymais į pirmiau pateiktus prejudicinius klausimus, nuspręstų, kad minėtas 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymas, kuriuo nacionalinėje teisėje įgyvendinamas Reglamentas (ES) 2022/1854, pažeidžia vieną ar daugiau iš šiuose klausimuose nurodytų nuostatų kylančių pareigų, ar jis gali galutinai palikti galioti minėto 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymo pasekmes tam, kad būtų išvengta biudžetinių sunkumų, kurie kiltų dėl nemoduliuoto panaikinimo, ir kad būtų užtikrinta galimybė pasiekti Reglamente (ES) 2022/1854 numatyto solidarumo įnašo tikslą?

Nurodytos tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės nuostatos

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pirmojo papildomo protokolo 1 straipsnis

SESV 28, 30, 49 ir 56 straipsniai, 107 straipsnio 1 dalis, 108 straipsnio 3 dalis, 110 straipsnio 1 ir 2 dalys, 113 ir 115 straipsniai, 122 straipsnio 1 dalis, 288 straipsnis

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 15, 16, 17, 20 ir 21 straipsniai

2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, visų pirma jo 14, 15 ir 16 straipsniai ir 50–54 konstatuojamosios dalys

Komisijos pranešimas apie nacionalinių teismų atliekamą valstybės pagalbos taisyklių vykdymo užtikrinimą (OL C 305, 2021, p. 1)

Nurodyta EŽTT jurisprudencija

2018 m. gruodžio 11 d. Sprendimas *Lekić prieš Slovėniją* (ECLI:CE:ECHR:2018:1211JUD003648007, 94–95 punktai) ir 2012 m. birželio 7 d. Sprendimas *Centro Europa 7 S.r.l. ir Di Stefano prieš Italiją* (ECLI:CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, 187–188 punktai)

Nurodyta Europos Sąjungos jurisprudencija

2018 m. balandžio 26 d. Sprendimas *ANGED* (C-233/16), 2020 m. kovo 3 d. Sprendimas *Vodafone Magyarorszag* (C-75/18), 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimas *Čepelnik* (C-33/17), 2013 m. sausio 22 d. Sprendimas *Sky Österreich GmbH* (C-283/11), 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Pillbox 38* (C-477/14), 2018 m. gruodžio 6 d. Sprendimas *FENS* (C-305/17), 2014 m. spalio 2 d. Sprendimas *Orgacom* (C-254/13, 28 punktas), 2000 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Michailidis* (C-441/98 ir C-442/98), 2013 m. liepos 18 d. Sprendimas *P Oy* (C-6/12), 2010 m. birželio 10 d. Sprendimas *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (C-140/09), 2015 m. birželio 4 d. Sprendimas *Kernkraftwerke Lippe-Ems* (C-5/14), 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas *Winner Wetten* (C-409/06) ir 2012 m. vasario 28 d. Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* (C-41/11)

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Grondwet (Belgijos Konstitucija)

10 ir 11 straipsniai, kuriuose įtvirtinti lygybės ir nediskriminavimo principai

16 straipsnis, reglamentuojantis nuosavybės teisę

170 straipsnis, reglamentuojantis federalinio teisės aktų leidėjo kompetenciją mokesčių srityje

172 straipsnis, reglamentuojantis vienodą požiūrį apmokestinimo srityje ir draudimą atleisti nuo mokesčių ar juos sumažinti be teisinio pagrindo

Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (2022 m. gruodžio 16 d. Įstatymas dėl laikinojo solidarumo

inašo, kurį turi mokėti naftos sektorius, įvedimo), kuriuo siekiama nacionalinėje teisėje iš dalies įgyvendinti Reglamentą 2022/1854 (toliau – įstatymas)

Wetboek van economisch recht (Komerčinės teisės kodeksas), II.3 straipsnis

Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen (2009 m. gruodžio 22 d. Įstatymas dėl bendrojo akcizų reguliavimo), 6 straipsnio 2 dalis

Koninklijk besluit van 5 februari 2019 ter bepaling van de maatregelen inzake de bevoorrading van aardolie en aardolieproducten op internationaal en nationaal niveau (2019 m. vasario 5 d. Karaliaus dekretas, kuriuo nustatomos naftos ir naftos produktų tiekimo tarptautiniu ir nacionaliniu lygiu priemonės)

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2022 m. gruodžio 16 d., siekiant iš dalies įgyvendinti Reglamentą 2022/1854, buvo priimtas *Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector* (2022 m. gruodžio 16 d. Įstatymas dėl laikinojo solidarumo įnašo, kurį turi mokėti naftos sektorius, įvedimo, toliau – įstatymas). Įstatymu siekiama, kad energetikos įmonės, dėl energetikos krizės gavusios pelno pervirši, mokėtų laikiną solidarumo įnašą, skirtą paramos nuo krizės padarinių nukentėjusiems namų ūkiams ir įmonėms priemonėms finansuoti.
- 2 Penkios pareiškėjos yra registruotos naftos bendrovės, kurias valstybė iki 2022 m. priskyrė prie vadinamųjų pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių ir kurios pagal įstatymą privalo mokėti solidarumo įnašą (toliau kartu – pareiškėjos). *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas, Belgija) jos pateikė prašymą panaikinti įstatymą, nurodydamos kelis pagrindus, kurie iš esmės sutampa.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 3 Dėl pirmojo klausimo pareiškėjos teigia, kad įstatymas pažeidžia Konstitucijos 10, 11 ir 172 straipsnius, siejamus su Reglamentu 2022/1854.
- 4 Jų manymu, šis įstatymas neturi galiojančio teisinio pagrindo, nes grindžiamas Reglamentu 2022/1854, kuris savo ruožtu buvo priimtas remiantis SESV 122 straipsnio 1 dalimi. Šiuo straipsniu Taryba įgaliojama patvirtinti priemones, atitinkančias ekonominę padėtį. Tačiau laikinasis solidarumo įnašas pagal Reglamentą 2022/1854 skirtas naftos sektoriaus pelno perviršiui absorbuoti ir perskirstyti. Todėl ši priemonė laikytina tiesioginiu mokesčiu ir turėjo būti grindžiama SESV 115 straipsniu.
- 5 *Ministerraad* (Ministrų taryba) su tuo nesutinka teigdama, kad jeigu Reglamentas 2022/1854 yra negaliojantis, įstatymas vis tiek turi teisinį pagrindą

nacionalinės teisės sistemoje. Solidarumo įnašas yra mokestis, priklausantis valstybės kompetencijai mokesčių srityje. Be to, SESV 122 straipsnio 1 dalis užtikrina konkretnę mokesčių suderinimo pagrindą nei bendrasis SESV 115 straipsnis, todėl bet kuriuo atveju yra galiojantis teisinis pagrindas.

- 6 Dėl antrojo klausimo pareiškėjos teigia, kad solidarumo įnašas negali būti laikomas „lygiaverte nacionaline priemone“, kaip ji suprantama pagal Reglamento 2022/1854 14 straipsnio 2 dalį, nes tam jis turėtų būti pagrįstas faktiškai gautu pelno perviršiu. Šiuo atveju taip nėra, nes pagal įstatymą galioja nenuginčijama prezumpcija, kad įmonės gavo pelno perviršio, todėl mokestis bet kuriuo atveju yra mokėtinas.
- 7 Įnašas apskaičiuojamas pagal perdirbtų arba išleistų vartoti naftos produktų kiekį, o ne pagal gautą pelną. Todėl priemonė neatitinka reglamento sąlygų, nes ja nesiekama to paties tikslo (ji nėra nukreipta į pelno perviršį), skiriasi jos taikymo sritis *ratione personae*, skaičiavimo metodas ir taikoma norma.
- 8 *Ministerraad* nuomone, pareiškėjų argumentai yra nepriimtini ir bet kuriuo atveju nepagrįsti. Jos teigimu, Sąjungos teisės aktų leidėjas suteikė diskrecijos teisę priimti savo nacionalinės teisės nuostatas.
- 9 Dėl trečiojo klausimo pareiškėjos teigia, kad įstatymas pažeidžia Konstitucijos 10, 11 ir 172 straipsnius, prireikus, siejamus su Reglamentu 2022/1854. Jų manymu, įstatymas diskriminuoja, nes taikomas tik registruotomis naftos perdirbimo sektoriaus bendrovėmis ir aštuoniomis registruotomis naftos bendrovėmis, kurias Belgijos valdžios institucijos 2022 m. priskyrė prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių. Gamtinių dujų ir anglies sektoriaus įmonės, kurios minimos Reglamente 2022/1854, į šią taikymo sritį nepagrįstai nepateko. Be to, pagal minėtą įstatymą prekyautojai naftos produktais traktuojami taip pat kaip ir gavybos, kasybos ir naftos perdirbimo sektoriuose veikiančios įmonės. Tačiau reglamentas nėra skirtas šiems prekyautojams. Todėl toks atskyrimas nesuderinamas su lygybės principu.
- 10 *Ministerraad* argumentuoja, kad anglies ir gamtinių dujų sektoriai negali būti įtraukti, nes Belgijoje akmens anglis ir gamtinės dujos nėra (arba nebėra) išgaunamos. Pareiškėjos į tai atsakė, kad Belgijoje nafta taip pat nėra išgaunama.
- 11 Dėl ketvirtojo klausimo pareiškėjos teigia, kad įstatymas pažeidžia Konstitucijos 10, 11 ir 172 straipsnius, prireikus, siejamus su SESV 30 straipsniu ir Reglamentu 2022/1854. Šiame įstatyme numatytas fiksuoto dydžio mokestis, apskaičiuojamas pagal importuojamų naftos produktų kiekį, yra mokestis, kurio poveikis prilygsta fiskaliniams importo muitams ir kuris draudžiamas pagal SESV 30 straipsnį. Laikinas solidarumo įnašas – tai finansinė našta, kurią Belgija dėl sienos kirtimo vienašališkai uždeda naftai – prekei, kaip ji suprantama pagal Europos Sąjungos teisę. Belgijos teisės aktų leidėjo įvestas reguliavimo mechanizmas to nekeičia, nes jame nustatytas solidarumo įnašas, lygus bent jau mokėtinų importo muitų sumai.

- 12 *Ministerraad* nuomone, įstatymas SESV 30 straipsnio nepažeidžia. Apmokestinamasis įvykis yra ne sienos kirtimas ar importas, o perdirbamos žalios naftos kiekis arba perdirbamų naftos produktų kiekis, kuris išleidžiamas vartoti. Be to, tai yra vidaus mokestis, kuriuo sistemingai apmokestinami tiek importuojami, tiek vietiniai produktai, neatsižvelgiant į jų kilmę ar paskirtį.
- 13 Dėl penktojo klausimo pareiškėjos teigia, kad jeigu solidarumo mokestis nebūtų laikomas fiskaliniams muitams lygiaverčio poveikio priemone, jis vis dėlto yra diskriminacinis mokestis, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas vietiniams produktams. Įnašas mokamas tik už naftą, t. y. produktą, kuris yra tik importuojamas, o ne išgaunamas Belgijoje, bet ne už kitus Belgijoje išgaunamus energetikos produktus. Todėl solidarumo įnašas pažeidžia SESV 110 straipsnio 1 dalį, nes mokesčiai už panašius nacionalinius produktus apskaičiuojami skirtingai, todėl šiems panašioms produktams taikomas mažesnis mokestis.
- 14 Bet kuriuo atveju solidarumo įnašas pažeidžia SESV 110 straipsnio 2 dalį, nes juo silpninama naftos sektoriaus ir naftos produkto konkurencinė padėtis, siekiant apsaugoti ir sustiprinti konkuruojančių Belgijos produktų padėtį rinkoje.
- 15 *Ministerraad* nuomone, SESV 110 straipsnis nėra pažeidžiamas. Priemonė grindžiama objektyviais kriterijais, kurie nereiškia skirtingo vertinimo priklausomai nuo to, ar atitinkami produktai buvo pagaminti Belgijoje, ar užsienyje. Šie kriterijai yra susiję su perdirbtų ar išleistų vartoti produktų kiekiais, o ne su jų belgiška ar užsienio kilme. Įstatymu jokių būdu nesiekama apsaugoti ir nesaugoma vietinė nagrinėjamo produkto gamyba, nes į naftą panašūs produktai arba konkuruojantys produktai, kurių gamyba ir sudėtis panaši, Belgijoje paprasčiausiai negaminami.
- 16 Dėl šeštojo klausimo pareiškėjos, be kita ko, teigia, kad pažeidžiamas SESV 107 straipsnis, nes įstatyme solidarumo mokestis nustatytas tik naftos sektoriui. SESV 107 straipsnio 1 dalis draudžia tokią mokestinę priemonę, kuri netaikoma nei gamtinių dujų ir anglies sektoriams, nei visam naftos sektoriui, nors šie sektoriai minimi taikytinoje Reglamento 2022/1854 nuostatoje.
- 17 Remiantis 2018 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo Sprendimu *ANGED* (C-233/16), ginče dėl mokesčių nuostatų teisėtumo Sąjungos teisės požiūriu asmuo, kuriam tenka prievolė sumokėti mokestį gali teigti, kad šios nuostatos pažeidžia valstybės pagalbos taisykles. Be to, yra visi valstybės pagalbos elementai.
- 18 Kadangi apie įstatymu nustatytą pagalbos priemonę nebuvo pranešta Komisijai, taip pat buvo pažeista SESV 108 straipsnio 3 dalis.
- 19 *Ministerraad* manymu, šis argumentas nepriimtinas, nes pagal Sprendimą *Vodafone Magyarország* (C-75/18) ir Komisijos pranešimą apie nacionalinių teismų atliekamą valstybės pagalbos taisyklių vykdymo užtikrinimą pareiškėjas negali remtis pagalbos priemonės neteisėtumu, siekdamas išvengti mokesčio mokėjimo.

- 20 Įstatymas iš esmės nesuteikia pranašumo atrankinės pagalbos forma. Pareiškėjos neįrodė, kad šiuo įstatymu nustatomas nevienodas požiūris į ekonominės veiklos vykdytojus, esančius panašioje faktinėje ir teisinėje padėtyje (naftos sektoriaus įmonės, kurioms taikomas šis įstatymas, ir to paties sektoriaus įmonės, kurioms šis įstatymas netaikomas), ir vadovaujasi neteisingu atskaitos pagrindu, nes jis taip pat apima anglies ir dujų sektorius. Be to, neįrodyta, koku mastu priemonė iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją arba gali paveikti prekybą.
- 21 Dėl septintojo klausimo pareiškėjos teigia, kad priimdamas įstatymo 4 straipsnio 3 dalį teisės aktų leidėjas pažeidė Konstitucijos 10, 11 ir 172 straipsnius, siejamus su *Wetboek van economisch recht* II.3 straipsnyje numatyta laisve užsiimti verslu, Chartijos 15 ir 16 straipsniais, SESV 49 ir 56 straipsniais ir Reglamentu 2022/1854. Šioje nuostatoje numatytas reguliavimo mechanizmas, pagal kurį gali būti mokama tik papildoma priemoka, bet negali būti gražinama permoka. Solidarumo įnašo dydis priklauso nuo produktų kiekio, padauginto iš tam tikros sumos už atitinkamo produkto vienetą. Todėl mokėtina suma gali daug kartų viršyti faktiškai gautą pelną ir kelti grėsmę tolesniam įmonės egzistavimui. Tai yra laisvės užsiimti verslu ribojimas, kuris nėra būtinas ir bent jau neproporcingas siekiamam tikslui.
- 22 *Ministerraad* teigia, kad įstatymu tik įgyvendinamas Reglamento 2022/1854 reikalavimas, kad lygiavertėmis nacionalinėmis priemonėmis turi būti gaunamos pajamos, panašios arba didesnės nei numatomos pajamos iš solidarumo įnašo, ir kad negalima daryti prielaidos, jog reguliavimo mechanizmas veikia tik viena kryptimi. Be to, solidarumo įnašas nėra neproporcinga našta įmonėms.
- 23 Dėl aštuntojo klausimo pareiškėjos teigia, kad, be kita ko, buvo pažeisti įstatymų negaliojimo atgaline tvarka principas, teisėtumo principas ir nuspėjamumo principas. Įstatymu buvo įvestas solidarumo įnašas už produktus, importuotus arba išleistus vartoti nuo 2022 m. sausio 1 d.; tai reiškia, kad įstatymas galioja atgaline data. Tai nėra mokestis, taikomas [pagal pobūdį] nuolatinei būklei, o mokestis, atsirandantis tiesiogiai dėl naftos produktų išleidimo vartoti, importo ar perdirbimo. Įnašas apskaičiuojamas kas šešis mėnesius ir neturi nieko bendra su išankstiniu mokėjimu, nes apskaičiuota suma, galutinai patvirtinus pelno perviršį, nebegali būti užskaityta ar gražinta. Teisės aktų leidėjas nepaaiškino, kodėl atgaline data taikomas mokestis buvo būtinas visuomenės interesams. Mokestis taip pat nesuderinamas su Reglamento 2022/1854 tikslu, nes solidarumo įnašas naudojamas biudžeto deficitui mažinti.
- 24 *Ministerraad* nuomone, įstatymas nėra taikomas atgaline data. Nagrinėjamas solidarumo įnašas yra tiesioginis mokestis, kurio dydis galutinai nustatomas tik mokestinio laikotarpio pabaigoje, t. y. pirmą kartą 2022 m. gruodžio 31 d. Alternatyviai, galimas atgalinis poveikis galėtų būti pateisinamas visuomenės intereso tikslu užtikrinti, kad energija išliktų įperkama. Reglamentu 2022/1854 taip pat aiškiai leidžiama įvesti laikiną solidarumo įnašą anksčiau nei 2022 m.

- 25 Dėl devintojo klausimo, jeigu *Grondwettelijk Hof* nuspręstų kai kurias ar visas nuostatas pripažinti negaliojančiomis, *Ministerraad* prašo galutinai palikti jų pasekmes galioti praeityje ir, jei taikoma, ne ilgiau kaip iki 2024 m. birželio 30 d. Panaikinus įstatymą kiltų rimtų biudžeto problemų ir būtų prarastos didelės mokestinės pajamos, kurios siektų apie 600 mln. eurų.
- 26 Pareiškėjų nuomone, įstatymo pasekmės negali būti paliktos galioti, pirmenybė turi būti teikiama veiksmingai teisminei teisių gynimo priemonei.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 27 Pirma, pareiškėjos, trumpai tariant, tvirtina, kad SESV 122 straipsnio 1 dalis nėra galiojantis Reglamento 2022/1854 teisinis pagrindas.
- 28 *Grondwettelijk Hof* nėra kompetentingas spręsti šį klausimą, o Teisingumo Teismas dar neturėjo galimybės to padaryti. Tačiau [Europos Sąjungos] Bendrajame Teisme nagrinėjami ieškiniai dėl reglamento panaikinimo, kuriuose teigiama, kad SESV 122 straipsnio 1 dalis nėra galiojantis šio reglamento teisinis pagrindas.
- 29 *Grondwettelijk Hof*, kaip teismas, kurio sprendimų nebegalima ginčyti pagal nacionalinę teisę, pagal SESV 267 straipsnį privalo pateikti pirmąjį prejudicinį klausimą Teisingumo Teismui.
- 30 Antra, pareiškėjos kritikuoja įstatymo taikymo sritį *ratione personae*, nes naftos sektoriaus verslininkams taikomos nevienodos sąlygos, o anglies ir gamtinių dujų sektoriams įstatymas netaikomas. Jos taip pat kritikuoja solidarumo įnašo apskaičiavimo pagrindą, nes jis grindžiamas ne pelno perviršiu, o vartoti išleistų naftos produktų kiekiu. Tai lemia diskriminaciją.
- 31 Konstitucijos 10 ir 11 straipsniuose įtvirtintas bendrasis lygybės ir nediskriminavimo principas neužkerta kelio asmenų grupes vertinti skirtingai, jeigu šie skirtumai yra pagrįsti objektyviu kriterijumi ir yra tinkamai pateisinami, ir draudžia vienodai be tinkamo pateisinimo vertinti asmenų grupes, kurių padėtis iš esmės skiriasi. Konstitucijos 172 straipsnis yra speciali šių principų išraiška mokesčių srityje.
- 32 Reglamento 2022/1854 14, 15 ir 16 straipsniuose ir 50–54 konstatuojamosiose dalyse nustatytos solidarumo įnašo sąlygos.
- 33 Reglamento 2022/1854 14 straipsnio 1 dalies pabaigoje nurodyta, kad valstybės narės, nukrypdomos nuo pirma minėtų nuostatų, gali priimti „lygiavertes nacionalines priemones“. Pagal šio reglamento 14 straipsnio 2 dalį valstybės narės užtikrina, kad patvirtintomis lygiavertėmis nacionalinėmis priemonėmis būtų siekiama panašių tikslų, joms būtų taikomos tokios pačios taisyklės, kokios taikomos laikinajam solidarumo įnašui pagal šį reglamentą, ir jos generuotų

pajamas, kurios būtų panašios į pajamas, numatomas gauti iš solidarumo įnašo, arba būtų didesnės.

- 34 Šiuo įstatymu Belgijos teisės aktų leidėjas norėjo sukurti lygiavertę nacionalinę priemonę, kaip ji suprantama pagal Reglamento 2022/1854 14 straipsnio 2 dalį. Įstatymo taikymo sritis skiriasi nuo šio reglamento, nes jis taikomas naftos bendrovėms ir registruotoms naftos bendrovėms, priskirtoms prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių. Jis netaikomas anglies ir dujų sektoriams, nes santykinė akmens anglies dalis, kalbant apie energijos suvartojimą Belgijoje, yra nereikšminga, o gamtinės dujos Belgijoje nėra išgaunamos.
- 35 Įnašo apskaičiavimo metodas taip pat skiriasi nuo Reglamente 2022/1854 numatyto apskaičiavimo metodo. Siekdamas užtikrinti, kad Belgijos priemonės duotų pajamų, kurių reikalaujama pagal Reglamento 2022/1854 14 straipsnio 2 dalį, teisės aktų leidėjas numatė reguliavimo mechanizmą.
- 36 Pareiškėjų manymu, šis įstatymas diskriminaciniu būdu pažeidžia Reglamentą 2022/1854. Belgijos *Raad van State* (Valstybės Taryba) teisėkūros skyrius dėl šio įstatymo taikymo srities *ratione personae* nurodė, kad nėra priežasčių netaikyti solidarumo įnašo tam tikroms įmonėms ir jų nuolatinėms buveinėms, vykdančioms pelningą veiklą žalios naftos, gamtinių dujų, anglių ir naftos perdirbimo sektoriuose. Dėl to tam tikriems sektoriams gali būti teikiama pirmenybė kitų sektorių atžvilgiu, o tai gali pakenkti konkurencijai energijos rinkoje.
- 37 Įstatyme numatytų priemonių tikslai labai panašūs į reglamento tikslus, t. y. padėti namų ūkiams ir įmonėms, kenčiančioms nuo energetikos krizės. Tačiau įnašo apskaičiavimo metodas pagrindo ir procentinės dalies atžvilgiu skiriasi nuo Reglamente 2022/1854 pateiktos įnašo apibrėžties. Apskaičiavimas grindžiamas tam tikru produkto kiekiu, o ne apmokestinamuoju pelnu, nes būtų labai sunku nustatyti naftos sektoriaus pelną.
- 38 Valstybės narės turi turėti tam tikrą diskreciją, kad galėtų reglamente numatytą įnašą integruoti į joms įprastą ir žinomą apmokestinimo mechanizmą, leidžiantį joms ne tik įvesti įnašą iki 2022 m. gruodžio 31 d., kaip numatyta Reglamento 2022/1854 14 straipsnio 3 dalyje, bet ir naudoti jį „užtikrin[ant] pakankamai savalaikį poveikį“, kaip reikalaujama 17 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje. Tačiau kyla klausimas, ar šių argumentų pakanka tokiam skirtingam apmokestinimo mechanizmui pateisinti.
- 39 Šios abejonės yra pagrindas pateikti antrąjį prejudicinį klausimą.
- 40 Pareiškėjų nuomone, įstatymo 4 straipsnis nepagrįstai vienodai traktuoja įvairias naftos bendroves ir nevienodai – naftos bendroves, priskirtas prie pagrindinių dyzelino, gazolio ir benzino produktų rinkos dalyvių, ir naftos bendroves, kurios nėra pagrindinės dalyvės, taip pat anglies ir dujų sektoriaus įmones.

- 41 Lygybės ir nediskriminavimo principas įtvirtintas Chartijos 20 ir 21 straipsniuose. Tiek, kiek Reglamentu 2022/1854 leidžiama priimti tokią nacionalinę priemonę, kokia nurodyta įstatyme, kyla klausimas, ar taip aiškinamas reglamentas atitinka 20 ir 21 straipsnius. Šis klausimas yra pagrindas pateikti trečiąjį prejudicinį klausimą.
- 42 Pareiškėjų nuomone, pagal produkto kiekį apskaičiuotas fiksuoto dydžio mokestis yra pagal SESV 28 ir 30 straipsnius draudžiamas muitams lygiaverčio poveikio mokestis.
- 43 Muitams lygiaverčio poveikio mokestis buvo apibrėžtas 2018 m. gruodžio 6 d. Teisingumo Teismo Sprendime *Fens* (C-305/17, 29 punktas). Pagal šią apibrėžtį esminė lygiaverčio poveikio mokėjimo savybė, jį atskirianti nuo bendro pobūdžio vidaus mokesčio, susijusi su aplinkybe, kad pirmasis taikomas tik sieną kertančioms prekėms, o antrasis – importuotoms, eksportuotoms ir nacionalinėms prekėms (Sprendimas *Fens* (C-305/17, 37 punktas); taip pat žr. 2014 m. spalio 2 d. Sprendimą *Orgacom* (C-254/13, 28 punktas) ir 2000 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Michailidis* (C-441/98 ir C-442/98, 22 punktas)).
- 44 Buvo nustatytas solidarumo įnašo, dėl kurio vyksta ginčas, dydis, kuris yra 7,80 EUR už kubinį metrą produktų „išleistų vartoti“ laikotarpiu nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. Sąvoka „išleidimas vartoti“ apibrėžta *Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen* (2009 m. gruodžio 22 d. Įstatymas dėl bendrojo akcizų reguliavimo) 6 straipsnio 2 dalyje.
- 45 Pareiškėjų skunduose reiškiamos abejonės, ar laikinasis solidarumo įnašas už „vartoti išleistus produktus“ yra muitams lygiaverčio poveikio mokestis, kaip tai suprantama pagal SESV 30 straipsnį, ar bendras vidaus mokestis, kaip tai suprantama pagal SESV 110 straipsnį.
- 46 Šios abejonės yra ketvirtojo ir penktojo prejudicinių klausimų pagrindas.
- 47 Pareiškėjų manymu, gamtinių dujų ir anglies sektorių neįtraukimas į įstatymo taikymo sritį yra valstybės pagalba, apie kurią Komisijai iš anksto nebuvo pranešta.
- 48 SESV 107 ir 108 straipsniuose nustatytos valstybės pagalbos teikimo taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad jokia valstybės pagalba neiškraipytų arba negalėtų iškraipyti konkurencijos.
- 49 *Grondwettelijk Hof* nėra įgaliotas nagrinėti, ar pagalba yra suderinama su vidaus rinka, nes šis klausimas priklauso Sąjungos institucijų kompetencijai. Tačiau jis yra įgaliotas nagrinėti, ar nuostata, dėl kurios vyksta ginčas, nepažeidžia SESV 108 straipsnio 3 dalies, nes ja įgyvendinama pagalbos priemonė, apie kurią Komisijai iš anksto nebuvo pranešta (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo Sprendimą *P Oy* (C-6/12, 38 punktas)).

- 50 Reikia įvertinti, ar laikinasis solidarumo įnašas, kadangi jis taikomas tik naftos, o ne anglies ir dujų sektoriams, turėtų būti kvalifikuojamas kaip nauja valstybės pagalba, ir, jeigu taip, ar apie jį turėjo būti pranešta Komisijai.
- 51 Keturios kumuliacinės sąlygos, leidžiančios priemonę kvalifikuoti kaip valstybės pagalbą, be kita ko, išdėstytos 2010 m. birželio 10 d. Teisingumo Teismo Sprendime *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (C-140/09, 31 punktas). Be to, pagalbos sąvoka yra bendresnė nei subsidijos sąvoka ir apima priemones, kuriomis sumažinami paprastai į įmonės biudžetą įtraukti mokesčiai (2015 m. birželio 4 d. Teisingumo Teismo Sprendimas *Kernkraftwerke Lippe-Ems* (C-5/14, 71 punktas)). Pastarajame sprendime nustatyta, kad draudžiamos ir atrankinės priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos tam tikroms įmonėms ar gamybos šakoms (73–74 punktai).
- 52 Solidarumo įnašo atrankinio pobūdžio vertinimas pagal SESV 107 ir 108 straipsnius turi nemažai panašumų su šio įnašo vertinimu atsižvelgiant į lygybės ir nediskriminavimo principus.
- 53 Pareiškėjų skunduose reiškiamos abejonės, ar solidarumo įnašas turėtų būti kvalifikuojamas kaip valstybės pagalba ir, jeigu taip, ar apie jį turėjo būti pranešta Komisijai.
- 54 Šios abejonės yra pagrindas pateikti šeštąjį prejudicinį klausimą.
- 55 Ieškovių manymu, solidarumo įnašas pažeidžia teisę į nuosavybę, įtvirtintą Konstitucijos 16 straipsnyje, siejamame su EŽTK papildomo protokolo 1 straipsniu, Chartijos 17 straipsniu ir Reglamentu 2022/1854. Įnašo dydis neatsižvelgia į faktiškai gautą pelną, bet yra pagrįstas nenuginčijamai preziumuojamu pelno perviršiu, kuris nustatomas pagal išleistų vartoti produktų kiekį, todėl įnašo dydis gali daug kartų viršyti faktiškai gautą pelną. Tai yra pernelyg didelė našta, kuri pažeidžia teisę į nuosavybę ir laisvę užsiimti verslu.
- 56 Bet koks nuosavybės teisių suvaržymas turi būti reglamentuojamas pakankamai prieinamu ir tiksliai įstatymu (2018 m. gruodžio 11 d. EŽTT Sprendimas *Lekić prieš Slovėniją* (94–95 punktai); 2012 m. birželio 7 d. EŽTT Sprendimas *Centro Europa 7 S.r.l. ir Di Stefano prieš Italiją* (187–188 punktai)) ir turi užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp bendrojo intereso reikalavimų ir reikalavimų paisyti teisės į nuosavybę.
- 57 Vertindamas įstatymą laisvės užsiimti verslu požiūriu, *Grondwettelijk Hof* turi atsižvelgti į Chartijos 15 ir 16 straipsnius, taip pat į SESV 49 ir 56 straipsnius, kurių aprėptis analogiška laisvei užsiimti verslu.
- 58 Laisvė užsiimti verslu nėra absoliuti. Nacionalinės priemonės, kurios gali trukdyti naudotis Europos Sąjungos teisės garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, yra leidžiamos tam tikromis sąlygomis (žr. 2018 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo Sprendimą *Čepelnik d.o.o.* (C-33/17, 42 punktas), 2013 m. sausio 22 d. Sprendimą *Sky Österreich GmbH* (C-283/11, 45–50 punktai) ir 2016 m. gegužės

- 4 d. Sprendimą *Pillbox 38* (C-477/14, 157–160 punktai)). Nacionalinės teisės aktu leidžjas elgiasi nepagrįstai tik tada, kai apriboja laisvę užsiimti verslu nesant tam būtinybės arba kai šis apribojimas yra neproporcingas siekiamam tikslui.
- 59 Kyla klausimas, ar įstatyme numatytas reguliavimo mechanizmas, pagal kurį neleidžiama gražinti pagal Reglamentą 2022/1854 apskaičiuotos sumos permokos, yra suderinamas su teise į nuosavybę ir laisve užsiimti verslu.
- 60 Šios abejonės yra pagrindas pateikti septintąjį prejudicinį klausimą.
- 61 Pareiškėjų nuomone, įstatymas galioja atgaline data, nes juo nustatytas solidarumo įnašas taikomas produktams, importuotiems ar išleistiems vartoti nuo 2022 m. sausio 1 d., nors įstatymas įsigaliojo tik 2022 m. gruodžio 22 d.
- 62 Įstatymų atgalinio veikimo draudimas yra teisinio saugumo principo išraiška, juo siekiama užkirsti kelią asmens teisiniam netikrumui. Galiojimas atgaline data pateisinamas tik tuo atveju, jeigu yra būtinas siekiant bendrojo intereso tikslo.
- 63 Reglamento 2022/1854 14 ir 15 straipsniuose leidžiama apskaičiuoti įstatymu nustatyto laikinojo solidarumo įnašo dydį nuo produktų, išleistų vartoti laikotarpiu nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., nors šis reglamentas ir įstatymas įsigaliojo atitinkamai tik 2022 m. spalio 8 d. ir 2022 m. gruodžio 22 d. Kyla klausimas, ar tai suderinama su bendroju teisinio saugumo principu ir atgalinio įstatymų galiojimo draudimu.
- 64 Šios abejonės yra pagrindas pateikti aštuntąjį prejudicinį klausimą.
- 65 Alternatyviai *Ministerraad* prašo, kad įstatymo nuostatų, kurios gali būti panaikintos, pasekmės būtų paliktos galioti jau surinktų sumų atžvilgiu, nurodydama biudžeto sunkumus, kurie kiltų dėl panaikinimo.
- 66 Be to, jeigu įstatymas būtų panaikintas, neberekėtų mokėti subsidiarumo mokesčio, o tai keltų pavojų Reglamente 2022/1854 numatytam solidarumo įnašo tikslui – spręsti pelno perviršio problemą siekiant sušvelninti išskirtinius kainų pokyčius energijos rinkose, ir dėl to atsirastų Sąjungos teisei žalinga teisės spraga.
- 67 Šiuo klausimu *Grondwettelijk Hof* turi atsižvelgti į iš Sąjungos teisės kylančius ribojimus, susijusius su nacionalinių nuostatų, kurios turi būti panaikintos nes prieštarauja tai teisei, padarinių palikimu galioti (2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas *Winner Wetten* (C-409/06, EU:C:2010:503, 53–69 punktai) ir 2012 m. vasario 28 d. Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 56–63 punktai)).
- 68 Tai yra pagrindas pateikti devintąjį prejudicinį klausimą.